

DİSFAJİ DEĞERLENDİRME METODLARI

Neslihan ALTUNTAŞ YILMAZ¹, Ayşenur MUTLU², Şule ARICI², İbrahim Esad GÜYEN³

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Konya, Türkiye

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Dönem VI Öğrencisi, Konya, Türkiye

³İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dönem IV Öğrencisi, İstanbul, Türkiye

Özet
Yutma kompleks bir sensör motor olaydır. Yutma fonksiyonunda oluşan bir sorun klinikte disfaji olarak ifade edilir. Disfajinin birçok tanımı vardır. En anlaşılır şekliyle gıdaların ağızdan mideye yolculuğunda zorluk şeklinde söylenebilir. Modern tıpta yaşam kalitesine daha fazla odaklanıldığında, uygun değerlendirme araçlarıyla doğru yutma değerlendirmesinin önemi daha fazla dikkat çekmektedir. Klinisyenler ve araştırmacılar disfajik hastalarda tıbbi bakım, beslenme, fizyoterapötik yaklaşımlar, konuşma kazanım uygulamaları gibi birçok sağlık hizmetinin birlikte sunulmasını önemsemişlerdir. Kulak burun boğaz uzmanları, cerrahlar, nörologlar, gastroenterologlar gibi tıp hekimleri ve hemşireler, konuşma terapistleri, beslenme uzmanları, fizyoterapistler, psikologlar gibi sağlık profesyonellerinden oluşan multidisipliner bir ekibin disfajik hastaların değerlendirmesi tanı ve tedavisinin planlanmasında ortak bir terminolojide buluşması son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı literatür taraması yaparak son yıllarda kullanılan yutma değerlendirme metodlarını belirlemektir.

Yutma bozukluğunun değerlendirilmesi aletsel olmayan ve aletsel olan değerlendirme yöntemleri olarak iki kısımda incelenir. Aletsel olmayan klinik değerlendirmeleri başında; Yatak başı değerlendirme yöntemi, Su yutma testi, Penetrasyon ve Aspirasyon Skalası (PAS), EAT-10 değerlendirme skalası, Yale Swallowing Test Protokolü, Fonksiyonel Oral Alım Skalası (FOIS) gibi skalalar gelir. Aletsel değerlendirme yöntemlerinin başında ise; videofloroskopik değerlendirme yöntemi ve videoendoskopik yutma çalışmaları en yaygın kullanılanlardır. Bunların dışında; submental EMG, iğneli EMG, nazal kanül ile solunum yutma koordinasyon değerlendirme yöntemi, mekanomyogram ve sensörler kullanılmaktadır.

Sonuç olarak; Gelişen teknoloji ile birlikte yutma değerlendirme metodlarında geliştiği görülmektedir. Bu alanda ilgili uzmanların bu değişimin takibinde olması ve en uygun olanı kullanması gerektiği görüşündeyiz.

Anahtar kelimeler: Disfaji, değerlendirme, yutma.